

III. JURISPRUDENȚĂ

HOTĂRÂREA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI ÎN CAUZA GHEORGHÎȚĂ ȘI ALEXE ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI¹

Potrivit art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului „nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante”

I. Sub aspect procedural vom reține că²:

Procedura

1. La originea cauzei se află Cererea nr. 32.163/13 îndreptată împotriva României, prin care doi resortisanți ai acestui stat, doamna Stela Gheorghîță și domnul Gheorghîță Gabriel Alexe (reclamantii), au sesizat Curtea la 3 mai 2013, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția).

2. Reclamantii au fost reprezentați de G.C. Drăghici, avocat în Făgăraș. Guvernul român (Guvernul) a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna C. Brumar, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamantii pretind, în special, că la 12 iunie 2012 au fost supuși unor rele tratamente de către mai mulți agenți de poliție. Aceștia invocă art. 3, art. 6 și art. 13 din Convenție.

4. La 2 aprilie 2014, capătul de cerere privind relele tratamente a fost comunicat Guvernului din perspectiva art. 3 din Convenție, iar cererea a fost declarată inadmisibilă pentru restul capetelor de cerere.

II. În fapt se vor reține următoarele:

I. Circumstanțele cauzei

5. Reclamantii s-au născut în 1969 și, respectiv, în 1997, sunt de etnie romă și au domiciliul în Făgăraș. Între aceștia nu există o legătură de rudenie.

¹ Decizia Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Gheorghîță și Alexe împotriva României, C 32.163/13, din 31 august 2016.

² Pentru simplificarea lecturii au fost reținute și numerotate doar aspectele relevante în rezumarea cauzei.

A. Plângerea penală formulată de reclamanți

6. La 25 iunie 2012, cei doi reclamanți au depus plângeri penale împotriva a cinci agenți de poliție pentru purtare abuzivă (art. 250 din Codul penal). Aceștia susțineau, în principal, că la 12 iunie 2012 cei cinci agenți de poliție aflați în timpul cercetărilor pentru a-l identifica pe I.G., fiul reclamantei, au pătruns în curtea imobilului reclamantei și au lovit-o pe aceasta la nivelul pieptului și al picioarelor, cauzându-i o fractură la piciorul stâng și determinând căderea ei pe jos; reclamanta și soțul acesteia au fost încătușați și au fost conduși la sediul poliției. În plus, agenții de poliție l-au imobilizat pe reclamant și au încercat să îi ia telefonul mobil cu care fuseseră filmați. De asemenea i-au aplicat acestuia lovituri de picioare în spate și în coaste.

7. Reclamanta a anexat plângerii sale un certificat medico-legal eliberat la 13 iunie 2012. Acesta atesta prezența la nivelul brațului stâng și al mâinii drepte a unor echimoze cauzate prin compresie, a unui traumatism la glezna stângă, precum și a unei fracturi de peroneu și de maleolă tibială cauzate prin cădere și în urma contactului cu un obiect dur sau o suprafață dură. Conform certificatului, starea persoanei în cauză necesita îngrijiri medicale pentru o perioadă de 50 până la 55 de zile, iar leziunile puteau avea ca dată de producere efectivă 12 iunie 2012.

8. Reclamantul a anexat plângerii sale un certificat medico-legal eliberat la 13 iunie 2012. Acesta descria patru excoriații la nivelul antebrațului stâng, o excoriație la nivelul gleznei stângi și un traumatism al antebrațului drept care putea fi cauzat de o lovitură cu un obiect dur sau de un șoc. Conform certificatului, aceste leziuni necesitau îngrijiri medicale pentru o perioadă de 4 până la 5 zile și puteau avea ca dată 12 iunie 2012.

B. Actele premergătoare urmăririi penale

9. La 17 iulie 2012, plângerile au fost transmise Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Brașov

care a dispus efectuarea actelor premergătoare urmării penale.

10. Au fost depuse la dosarul actelor premergătoare mai multe documente, rezultate dintr-o procedură paralelă deschisă față de reclamantii pentru ultraj împotriva agenților de poliție. Este vorba de declarații ale reclamantilor, precum și ale soțului reclamantei, rapoarte ale agenților de poliție implicați în evenimente, de procesul-verbal de cercetare la fața locului și de fotografii făcute în ziua evenimentelor.

1. Audierea agenților de poliție

11. La 31 iulie 2012, șapte agenți de poliție printre care se aflau și cei cinci agenți împotriva cărora reclamantii formulaseră plângere au fost ascultați de procuror cu privire la plângerea reclamantului.

12. Agentul de poliție N.B. a declarat că la 12 iunie 2012 s-a deplasat împreună cu un coleg în strada unde domiciliau reclamantii, o stradă locuită în principal de persoane de etnie romă, pentru a căuta și eventual a identifica martorii unui incident în care fusese implicat și fiul reclamantei. Acesta a explicat că cel din urmă era suspectat de intrarea fără drept într-un imobil, cu intenția de a agresa locatarii și de distrugere prin lovirea cu o bâta a autoturismului celor din urmă menționați. N.B. a adăugat că reclamanta le pusese întrebări agenților de poliție cu privire la prezența lor pe stradă, îi amenințase și le ceruse să îl lase în pace pe fiul ei; acesta din urmă s-a apropiat și a întrebat pe un ton agresiv ce îi reproșau și i-a amenințat. N.B. a declarat printre altele că inițial el și colegul său încercaseră să îl calmeze și l-au invitat să îi însoțească la sediul poliției pentru a discuta. Pe fondul agresivității acestuia, au încercat să îi pună cătușe, însă fără succes, căci acesta a fugit. N.B. a mai declarat că, în acest timp, vecinii se adunaseră în număr mare pe stradă protestând zgomotos ceea ce l-a determinat pe colegul său să ceară întăriri. Atunci au sosit mai mulți agenți de poliție la fața locului. N.B. a precizat că printre vecinii strânși era și un tânăr mai agresiv decât ceilalți, care îi amenințase și care încercase să îi fotografieze și să îi înregistreze cu telefonul său mobil. N.B. a povestit că ar fi încercat în van, cu ajutorul colegilor, să rețină persoana agresivă în vederea identificării sale; el, colegul său și alți câțiva agenți sosiți la fața locului au fost împinși de mulțime în curtea în care intrase tânărul; N.B. a declarat că l-a văzut pe reclamant, atunci când a

intrat în curte, lovindu-l pe unul dintre agenții de poliție cu o navetă de sticle de plastic pentru a-l împiedica să îl imobilizeze. Acesta a mai adăugat că a observat un adult înarmat cu o bâta care se îndrepta spre ei amenințându-i cu moartea, iar o femeie mai în vârstă s-a aruncat la pământ. Acesta a declarat în cele din urmă că reclamantul nu fusese agresat de agenții de poliție și că un asemenea act ar fi declanșat cu certitudine represalii din partea mulțimii adunate în stradă.

13. Ceilalți șase agenți de poliție au declarat în acord:

- că numeroși vecini - între 50 până la 200 de persoane – se strânseseră pe stradă;
- că reclamantul care se afla pe stradă era foarte agresiv și îi înjura;
- că încercaseră câțiva agenți de poliție să îl imobilizeze pe stradă, fără succes însă, întrucât mai mulți membri ai familiei sale îi săriseră în ajutor;
- că mulțimea îi împinsese în curtea casei în care locuia familia reclamantului;
- că, în interiorul curții, încercaseră să îl imobilizeze din nou fără succes;
- că reclamantul împinsese spre ei o navetă de sticle goale;
- că tatăl reclamantului năvălise în curte înarmat cu o bâta, amenințându-i;
- că nu îl agresaseră pe reclamant;
- că acesta din urmă acceptase în cele din urmă să meargă la sediul poliției, însoțit de mama sa, pentru a da declarații.

14. La 3 septembrie 2012 au fost ascultați șase agenți de poliție cu privire la plângerea reclamantei.

15. N.B. și-a completat declarația din 31 iulie 2012 și a precizat că, atunci când a intrat împreună cu colegul său în curtea casei reclamantei, aceasta a început să strige, soțul său a ieșit din casă în momentul în care alți doi agenți de poliție sosiți ca întăriri au pătruns în curte și că, atunci când un agent de poliție a încercat să îl imobilizeze, acesta a luat bâta cu care un copil vroia să îl atace pe agent. Conform lui N.B., nimeni nu a lovit-o pe reclamantă. N.B. a precizat că exista un spațiu lângă poartă prin care mulțimea strânsă pe stradă putea să observe ce se întâmpla în curte și că, în cazul în care ar fi fost agresată, acest lucru ar fi declanșat represalii din partea mulțimii.

16. A.I.M. a confirmat versiunea faptelor prezentate de N.B. și a adăugat că solicitase

soțului reclamantei să îi însoțească la sediul poliției; întrucât acesta refuzase să se tempereze, agentul, ajutat de un al treilea coleg, a încercat să îi pună cătușele.

17. C.M. a declarat că în momentul în care pătrunsese în curte soțul reclamantei fusese deja imobilizat și aceasta striga: «o să ne omoare pe toți!». Conform lui C.M., reclamanta se îndrepta spre poartă, a alunecat și a căzut; el a ajutat-o să se ridice și a condus-o la mașina poliției.

18. N.D.C. a menționat că la sosirea sa la fața locului colegii săi i-au solicitat să o conducă pe reclamantă, împreună cu soțul său, la sediul poliției. Acesta a declarat că cei doi au vociferat, fiind îngrijorați de motivele pentru care poliția dorea să îl conducă pe fiul lor la sediu. El a precizat că reclamanta nu s-a plâns nici de dureri, nici de o fractură la picior.

19. Alți doi agenți de poliție au confirmat versiunea faptelor descrisă de colegii lor și au precizat că reclamanta nu fusese agresată în niciun mod și că ea era cea care îi amenințase.

2. Ascultarea reclamanților și a martorilor propuși de aceștia

20. Reclamanții au fost, de asemenea, ascultați de parchet.

21. La 31 iulie 2012, reclamantul a declarat că împinsese o navetă de sticle goale înspre polițiști atunci când aceștia îl urmăreau în curtea casei familiei sale, înainte de a fi imobilizat și trântit la pământ. Acesta a indicat numele a trei din membrii familiei sale care se aflau pe stradă în momentul reținerii sale.

22. Ascultată în aceeași zi, mama reclamantului a declarat, la rândul său, că atunci când se reîntorcea acasă l-a găsit pe fiul său trântit la pământ și imobilizat de patru agenți de poliție: unul dintre aceștia îi pusese o mână la spate, altul îl ținea de ceafă, al treilea îl imobilizase cealaltă mână și ultimul îl ținea de picioare.

23. Doi martori propuși de reclamant au declarat că nu asistaseră la momentul imobilizării acestuia, dar că văzuseră patru agenți de poliție care îl urmăreau pentru că îi filmase cu telefonul său mobil.

24. La 5 septembrie 2012, reclamanta a declarat că se opusese reținerii fiului său, I.G., care reușise să scape. Aceasta a susținut că ascultase de polițiștii care îi ceruseră să intre în casă, unde se aflau mama sa, precum și patru dintre copiii

săi, cu vârste între 4 și 10 ani. Ea a adăugat că după ce soțul său intrase și el în casă, unul dintre polițiști îi aplicase lovituri până ce acesta a căzut la pământ. Aceasta a precizat că un al doilea polițist continuase să îl lovească cu picioarele la cap și că și ea însăși fusese lovită. Aceasta a adăugat că fuseseră duși în curtea casei, dar nu înainte ca polițiștii să închidă poarta și ca unul dintre aceștia să îi lovească cu piciorul interiorul gambei stângi. Potrivit acesteia, polițiștii i-au izbit capul de peretele casei și unul dintre ei i-a aplicat lovituri la nivelul spatelui. Soțul său și ea au fost încătușați și conduși la sediul poliției. În timpul audierii sale, aceasta a solicitat să fie ascultați de autorități soțul și mama sa.

25. La 5 și 11 septembrie 2012, procurorul i-a ascultat pe soțul și mama reclamantei care au confirmat versiunea acesteia asupra faptelor.

3. Deciziile autorităților judiciare

26. Prin Rezoluția din 11 septembrie 2012, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Brașov a dispus neînceperea urmăririi penale. După ce a expus conținutul declarațiilor părților și al diferiților martori, parchetul a apreciat că aplicarea principiului în dubio pro reo se impunea în cauză în beneficiul agenților de poliție.

27. Reclamanții, prin intermediul avocatului lor, au contestat această decizie în fața procurorului general al parchetului. Aceștia s-au plâns de refuzul parchetului de a da curs cererii avocatului lor de a asista la audieri ceea ce, în opinia lor, le încălca dreptul la apărare. Aceștia au criticat între altele interpretarea declarațiilor strânse în cauză realizată de parchet.

28. Prin Rezoluția din 19 octombrie 2012, procurorul general al Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Brașov a confirmat Rezoluția din 11 septembrie 2012. Acesta a reținut, în primul rând, că avocatul nu fusese împuternicit legal să acționeze în numele reclamanților. Cu titlu subsidiar, acesta a confirmat concluziile expuse în rezoluția sus-menționată și a precizat că, în dreptul român, dreptul a asista la măsurile de instrucție, reclamat de avocatul reclamanților, era garantat doar în etapa urmăririi penale, urmărire care nu fusese începută în speță.

29. Reclamanții au contestat în fața Curții de Apel Brașov rezoluția de neîncepere a urmăririi penale. Aceștia au invocat art. 3 din Convenție și s-au plâns de lipsa de eficiență a anchetei realizate

cu privire la acuzațiile lor conform cărora, la 12 iunie 2012, fuseseră supuși unor agresiuni care constituiau, în opinia lor, tratamente inumane și degradante. Aceștia au criticat, în primul rând, refuzul parchetului de a admite cererea avocatului de a asista la măsurile de instrucție penală, cu încălcarea dreptului la apărare garantat de art. 24 din Constituție. Aceștia au menționat, printre altele, că parchetul nu reținuse declarațiile martorilor pe care îi propuseseră, considerându-le lipsite de imparțialitate întrucât proveneau de la membrii de familie, însă a luat în considerare declarațiile agenților de poliție care aveau un interes în procedură. Aceștia au susținut, de asemenea, că parchetul omisese să identifice și să asculte și alți vecini dintre cei care asistaseră în număr mare la evenimente. Aceștia au reproșat, printre altele, parchetului că nu și-a îndeplinit obligația de a identifica persoanele responsabile de săvârșirea relelor tratamente la care au fost supuși la 12 iunie 2012. În cele din urmă, reclamantul a susținut că atât violențele la care au fost supuși, cât și rezoluția de neîncepere a urmăririi penale adoptată în cauză erau motivate de considerații referitoare la etnia lor.

30. Prin Hotărârea definitivă din 28 martie 2013, Curtea de Apel Brașov a confirmat rezoluția de neîncepere a urmăririi penale în speță. În ceea ce privește dreptul de a asista la măsurile de instrucție penală pretins de avocatul reclamantilor, curtea de apel a confirmat abordarea procurorului general adoptată prin Ordonanța din 19 octombrie 2012. În acest sens, instanța a constatat că în cazul de față fusese efectuată doar o anchetă preliminară, în cursul căreia reclamantul nu au avut calitatea de «părți în procedură».

Pe fond, curtea de apel a considerat că înscrierile depuse la dosar nu conduceau la concluzia că reclamantul fuseseră agresați de către agenții de poliție. În opinia sa, chiar dacă se presupune că vătămrile reclamantilor fuseseră provocate de acțiunea agenților, nimic nu lăsa să se întrezărească o intenție deliberată din partea polițiștilor de a aplica rele tratamente.

Cu privire la reclamant, curtea de apel a considerat că leziunile suferite de acesta, având în vedere tipologia și zonele în care erau plasate, fuseseră provocate în timpul imobilizării acestuia la pământ. Aceasta a observat că reclamantul participase din inițiativă proprie la evenimente, că agresase agenții de poliție, că refuzase să se liniș-

tească în timp ce aceștia îi solicitaseră să înceteze să mai fie agresiv cu ei și că refuzase să se identifice și că scăpase împingând o navetă de sticle goale spre agenții de poliție. Aceasta a considerat că acest comportament justificase reacția polițiștilor care îl imobilizaseră și că, dacă versiunea reclamantului era adevărată, acesta ar fi prezentat mai multe leziuni pe mai multe zone din corp. Instanța a subliniat că reclamantul nu adusese probe noi.

În ceea ce privește reclamanta, curtea de apel a considerat că leziunile suferite de aceasta la nivelul brațelor, ținând cont de tipologia și de locul lor de amplasare, fuseseră suferite în timpul imobilizării acesteia. Referitor la fractura piciorului stâng, instanța a observat că certificatul medico-legal depus la dosar atesta că fusese cauzată de o cădere și un impact cu un obiect sau suprafață dure și nu de lovituri aplicate de cineva. În plus, aceasta a observat că, pentru a stabili situația în fapt, nu era necesar să fie identificate alte persoane dintre cele prezente în stradă în timpul evenimentelor din moment ce agresiunea pretinsă avusese loc în curtea casei reclamantei și toate persoanele care se aflau acolo fuseseră audiate de procuror. De altfel, aceasta a arătat că reclamanta nu menționase alte persoane care să poată fi ascultate sau care să cunoască elemente esențiale cu privire la cauză.

Ținând cont de aceste elemente, curtea de apel a concluzionat că ancheta efectuată în cauză, chiar dacă a rămas la stadiul actelor premergătoare urmăririi penale, fusese efectivă și completă.

III. În continuare, Curtea amintește în cuprinsul deciziei dispozițiile legale și practica relevante din dreptul intern și internațional.

31. Dispozițiile relevante ale Codului penal, astfel cum erau în vigoare la momentul faptelor, art. 250 privind purtarea abuzivă

32. Dispozițiile legale și jurisprudența internă referitoare la admisibilitatea probelor în faza actelor premergătoare, din cadrul Codului de procedură penală în vigoare la momentul faptelor, sunt menționate în hotărârile Creangă împotriva României [(MC), nr. 29.226/03, pct. 58 și 60, 23 februarie 2012], Niculescu împotriva României [(nr. 25.333/03, pct. 61-62, 25 iunie 2013)] și Blaj împotriva României [(nr. 36.259/04, pct. 65, 8 aprilie 2014)].

În special, Curtea Constituțională s-a exprimat astfel în Decizia nr. 962 din 25 iunie 2009 referitoare la constituționalitatea art. 91 din Codul de procedură penală privind interceptările convorbirilor telefonice:

IV. ÎN DREPT

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 3 din Convenție

33. Reclamanții pretind că, la 12 iunie 2012, cu ocazia reținerii lor, au fost victimele unor rele tratamente din partea agenților statului. Aceștia susțin, în plus, că autoritățile naționale nu au efectuat o anchetă efectivă cu privire la acuzațiile lor de rele tratamente. Invocă art. 3, art. 6 și art. 13 din Convenție. Curtea consideră că este necesar ca aceste capete de cerere să fie examinate din perspectiva art. 3 din Convenție.

A. Cu privire la admisibilitate

34. Constatând că această cerere nu este în mod vădit nefondată în sensul art. 35 §3 lit. a) din Convenție și că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate, Curtea o declară admisibilă.

B. Cu privire la fond

1. Cu privire la preținsele rele tratamente

a) Argumentele părților

35. Reclamanții susțin că, la 12 iunie 2012, au fost victimele unor rele tratamente din partea agenților statului. Aceștia denunță intervenția brutală și violentă din partea agenților de poliție față de o femeie - reclamanta - și față de un copil - reclamantul, în vârstă de 15 ani la momentul faptelor -, și apreciază că intervenția respectivă a fost lipsită de orice fel de justificare, cauzându-le suferință și umilire.

36. Guvernul admite că reclamanții, și, în special, reclamanta au suferit leziuni grave. Cu toate acestea, se referă la constatarea autorităților judiciare naționale conform căreia nu s-a făcut dovada că leziunile fuseseră cauzate de agenții de poliție. Totuși, acesta este de acord că, fără îndoială, agenții de poliție au ripostat la atacul reclamanților cu scopul de a-i calma. Acesta adaugă că, în hotărârea definitivă din 28 martie 2013, Curtea de Apel Brașov a considerat că, și în condițiile în care s-ar admite că leziunile ar fi fost provocate de agenții de poliție, aceștia nu ar fi putut fi urmăriți penal pentru purtare abuzivă, întrucât reacția lor fusese determinată de comportamentul violent al reclamanților.

b) Motivarea Curții

37. Curtea reamintește că, pentru a intra sub incidența art. 3 din Convenție, relele tratamente trebuie să atingă un grad minim de gravitate. Aprecierea acestui grad minim este relativă în esență; ea depinde de datele cauzei în ansamblu, în special de durata tratamentului și de efectele sale fizice sau mentale, precum și, uneori, de sex, vârstă și starea de sănătate a victimei [Bouyid împotriva Belgiei (MC), nr. 23.380/09, pct. 86, CEDO 2015].

În speță, Curtea subliniază, cu titlu preliminar, că nu este contestat faptul că leziunile reclamanților ating un nivel de gravitate suficient pentru a intra în sfera de aplicare a art. 3 din Convenție.

38. În continuare, Curtea reamintește că, în ceea ce privește folosirea forței în timpul unei rețineri, aceasta trebuie să cerceteze dacă forța folosită era strict necesară și proporțională și dacă statul trebuie să fie considerat responsabil pentru leziunile suferite (Berliński împotriva Poloniei, nr. 27.715/95, și 30.209/96, pct. 64, 20 iunie 2002). Pentru a clarifica această chestiune, Curtea trebuie să țină seama de vătămarea cauzată și de circumstanțele în care aceasta a avut loc (R.L. și M.-J.D. împotriva Franței, nr. 44.568/98, pct. 68, 19 mai 2004). În plus, în mod obișnuit, incumbă Guvernului să aducă dovezi relevante care să demonstreze că recurgerea la forță a fost proporțională și totodată necesară (Rehbock împotriva Sloveniei, nr. 29.462/95, pct. 72-76, CEDO 2000-XII; Ribitsch împotriva Austriei, 4 decembrie 1995, pct. 34, seria A nr. 336; Altay împotriva Turciei, nr. 22.279/93, pct. 54, 22 mai 2001, și Ivan Vassilev împotriva Bulgariei, nr. 48.130/99, pct. 79, 12 aprilie 2007).

39. Curtea subliniază, de asemenea, că, în cazul plângerilor ce invocă art. 3 din Convenție, trebuie să efectueze o examinare deosebit de aprofundată (Vladimir Romanov împotriva Rusiei, nr. 41.461/02, pct. 59, 24 iulie 2008). În cazul în care a existat o procedură internă, nu intră totuși în atribuțiile Curții să substituie propria viziune asupra lucrurilor celei a instanțelor interne, cărora le revine, în principiu, obligația de a aprecia informațiile obținute de acestea (Jasar împotriva Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei, nr. 69.908/01, pct. 49, 15 februarie 2007). Chiar dacă constatările instanțelor interne nu obligă Curtea, aceasta are totuși nevoie de elemente convingă-

toare pentru a se putea abate de la constatările la care au ajuns instanțele respective.

40. Pentru a aprecia elementele care îi permit să afirme dacă a existat o încălcare a art. 3, Curtea se bazează pe principiul probei „dincolo de orice îndoială rezonabilă”, dar adaugă că o astfel de probă poate rezulta dintr-o serie de indicii sau de prezumții irefragabile, suficient de puternice, clare și concordante [Jalloh împotriva Germaniei (MC), nr. 54.810/00, pct. 67, și Bouyid citată anterior, pct. 82].

41. În speță, Curtea observă că circumstanțele exacte în care reclamanții au fost răniți fac obiectul unei controverse aprinse între părți. Dacă Guvernul admite că agenții de poliție au ripostat la un atac din partea reclamanților cu scopul de a-l neutraliza, respinge în schimb acuzația conform căreia aceștia le-au cauzat leziuni (pct. 36 supra). În ceea ce îi privește, reclamanții susțin că vătămrile lor au fost provocate de agenții statului la 12 iunie 2012, cu ocazia reținerii lor.

42. Având în vedere probele contradictorii prezentate în fața sa, în special declarațiile martorilor (supra, pct. 12 și 13, 15-19 și 21-25), Curtea apreciază că nu este în măsură să se pronunțe asupra chestiunii clarificării circumstanțelor în care au fost provocate leziunile în litigiu. În plus, în absența unei expertize medico-legale privind posibilele cauze ale leziunilor constatate, Curtea consideră că este imposibil să stabilească, pe baza probelor prezentate în fața sa, dacă leziunile suferite de reclamanți corespund sau nu unui recurs la forță necesar și totodată proporțional.

43. În consecință, Curtea apreciază că, în ceea ce privește pretensele rele tratamente, nu poate concluziona în sensul existenței unei încălcări a art. 3 sub aspectul său material.

2. Cu privire la caracterul efectiv al anchetei

a) Argumentele părților

44. Reclamanții susțin că autoritățile naționale nu au realizat o anchetă efectivă cu privire la relele tratamente de care s-au plâns. Aceștia consideră că ancheta realizată în speță a fost pur formală și nu a reușit să stabilească circumstanțele factuale ale unui incident în cursul căruia o femeie și un copil ar fi fost maltratați de agenți de poliție. Aceștia apreciază că ancheta a avut ca unic obiectiv exonerarea agenților de orice responsabilitate.

45. Guvernul susține că autoritățile naționale au efectuat o anchetă adecvată și efectivă cu privire la acuzațiile reclamanților și că acestea au luat toate măsurile necesare cu scopul de a clarifica divergențele existente între versiunile prezentate de părți. Acesta apreciază că autoritățile judiciare naționale au luat decizii pe baza probelor de la dosar, care constau, în opinia sa, într-un număr important de documente și mărturii strânse în conformitate cu legea.

b) Motivarea Curții

46. Curtea amintește că, atunci când un individ afirmă în mod întemeiat că a suferit, din partea poliției sau altor servicii similare ale statului, tratamente contrare art. 3 din Convenție, această dispoziție, coroborată cu obligația generală impusă statului prin art. 1, de a recunoaște oricărei persoane care intră în jurisdicția sa drepturile și libertățile definite de Convenție, impune, în mod implicit, efectuarea unei anchete oficiale efective. Este necesar ca această anchetă să poată conduce la identificarea și pedepsirea persoanelor responsabile [Assenov și alții împotriva Bulgariei, 28 octombrie 1998, pct. 102, Culegere de hotărâri și decizii 1998-VIII, și Labita împotriva Italiei (MC), nr. 26.772/95, pct. 131, CEDO 2000-IV] și să fie inițiată din oficiu de către autorități.

47. Ancheta care se impune în cazul unor acuzații grave de rele tratamente trebuie să se desfășoare cu celeritate și să fie totodată temeinică, ceea ce înseamnă că autoritățile trebuie să depună întotdeauna eforturi considerabile pentru a descoperi ce s-a întâmplat și, de asemenea, înseamnă că acestea nu trebuie să se bazeze pe concluzii pripite sau nefondate pentru a încheia ancheta sau pentru a-și fundamenta decizia (Assenov și alții, citată anterior, pct. 103, și Bată¹/₂ și alții împotriva Turciei, nr. 33.097/96 și 57.834/00, pct. 136, CEDO 2004-IV). Autoritățile trebuie să ia toate măsurile rezonabile de care dispun pentru a obține probe legate de incidentul în cauză, inclusiv, printre altele, declarațiile martorilor oculari și expertizele criminalistice [Tanrıkulu împotriva Turciei (MC), nr. 23.763/94, pct. 104, CEDO 1999-IV, și Gul împotriva Turciei, nr. 22.676/93, pct. 89, 14 decembrie 2000]. Orice deficiență a anchetei, care diminuează capacitatea de a stabili cauzele prejudiciului sau identitatea persoanelor responsabile, riscă să conducă

la concluzia că aceasta nu respectă standardul de eficiență necesar (Boicenco împotriva Moldovei, nr. 41.088/05, pct. 123, 11 iulie 2006).

48. În speță, având în vedere elementele prezentate în fața sa și, în special, certificatele medicale ale reclamantilor, Curtea consideră că acuzațiile de rele tratamente erau întemeiate în sensul jurisprudenței citate anterior, cel puțin începând din momentul în care autoritățile competente au luat cunoștință de certificatele medicale în cauză.

49. Curtea constată apoi că a fost efectuată o anchetă preliminară în prezenta cauză. Rămâne de apreciat diligența cu care aceasta a fost efectuată și caracterul său efectiv.

50. În acest sens, Curtea observă că au avut loc omisiuni evidente în desfășurarea anchetei.

51. În primul rând, aceasta observă că, din probele de la dosar, rezultă că în pofida declarațiilor contradictorii ale persoanelor ascultate (supra, pct. 12, 13, 15-19 și 21-25), autoritățile nu au încercat să clarifice circumstanțele factuale ale cauzei, de exemplu, prin realizarea unor confruntări (Bucureșteanu împotriva României, nr. 20.558/04, pct. 55, 16 aprilie 2013).

52. În plus, Curtea constată că autoritățile naționale nu au dispus efectuarea unei expertize medicale în cauză, deși este vorba de un act de procedură esențial pentru acest tip de speță, de natură a permite elucidarea posibilelor cauze ale leziunilor suferite de reclamant, chestiune care se afla în centrul dezbaterilor judiciare și care ar fi dat mai multă greutate concluziilor acestora (a se vedea, mutatis mutandis, Petru Roșca împotriva Moldovei, nr. 2.638/05, pct. 47, 6 octombrie 2009).

53. În orice caz, este necesar să se observe că nu a fost începută urmărirea penală. Or, Curtea a subliniat deja că neînceperea urmăririi penale în cauze care privesc acuzații de rele tratamente aplicate unor persoane care se află «în custodia poliției» este de natură a compromite validitatea oricărei probe reținute în cursul efectuării actelor premergătoare urmăririi penale (a se vedea, mutatis mutandis, Maslova și Nalbandov împotriva Rusiei, nr. 839/02, pct. 94-96, 24 ianuarie 2008; Buntov împotriva Rusiei, nr. 27.026/10, pct. 132, 5 iunie 2012, și Beresnev împotriva Rusiei, nr. 37.975/02, pct. 98, 18 aprilie 2013). În speță,

rezoluția de neîncepere a urmăririi penale s-a bazat pe simple declarații, care nu aveau calitatea de probe, în sensul regulilor de procedură penală române (supra, pct. 32). Acest fapt este cu atât mai grav într-un caz precum cel prezent, în care vătămarile au fost atestate de certificate medicale (Poede împotriva României, nr. 40.549/11, pct. 60, 15 septembrie 2015).

54. Omisiunile enumerate mai sus au împiedicat autoritățile naționale să stabilească faptele în mod complet, așa cum ar fi putut să o facă în alte circumstanțe. Reamintind că procedura inițiată împotriva agenților de poliție fusese finalizată printr-o rezoluție de neîncepere a urmăririi penale ce înclină balanța în favoarea îndoielii, Curtea nu este convinsă că autoritățile naționale nu putuseră să facă mai mult pentru a reconstitui faptele cu precizie și a clarifica circumstanțele în care reclamantii fuseseră vătămați.

55. În concluzie, Curtea apreciază că autoritățile naționale nu au realizat o anchetă de natură a permite clarificarea în mod convingător a problemei dacă folosirea forței de către agenții statului împotriva reclamantilor fusese proporțională și necesară.

56. Aceste elemente sunt suficiente Curții pentru a concluziona că a fost încălcat art. 3 din Convenție sub aspectul său procedural.

II. Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție

A. Prejudiciu

57. Reclamanta solicită 15.000 de euro (EUR) cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral suferit ca urmare a violențelor nejustificate a căror victimă a fost. Reclamantul solicită 5000 EUR cu același titlu.

58. Guvernul, făcând trimitere la jurisprudența Curții în materie, susține că sumele solicitate de reclamant sunt excesive.

59. Curtea consideră că trebuie să i se acorde reclamantei 7.500 EUR cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral. Este necesar să acorde reclamantului, cu același titlu, suma pe care a solicitat-o, și anume 5000 EUR.

B. Cheltuieli de judecată

60. Reclamantii nu au formulat nicio cerere cu acest titlu.

C. Dobânzi moratorii

PENTRU ACESTE MOTIVE,

În unanimitate,

CURTEA:

1. declară cererea admisibilă;
2. hotărăște că nu a fost încălcat art. 3 din Convenție sub aspect material;
3. hotărăște că a fost încălcat art. 3 din Convenție sub aspect procedural;
4. hotărăște:
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamanților, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, pentru prejudiciul moral, următoarele sume, care trebuie convertite în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății:

(i) 7500 EUR (șapte mii cinci sute de euro) reclamantei, la care se va adăuga orice sumă care poate fi datorată cu titlu de impozit;

(ii) 5000 EUR (cinci mii de euro) reclamantului, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;

b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

5. respinge cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.